بسم الله الرحمن الرحیم

**دانشگاه علوم پزشکی کرمان**

**معاونت آموزشی**

**مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی**

**گروه آموزش پزشکی**

**طرح دوره درس**

# طراحی آموزشی در علوم پزشکی

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

## ۱. مشخصات و شناسنامه درس

| | |
|---|---|
| **نام درس** | طراحی آموزشی در علوم پزشکی |
| **رشته و مقطع** | کارشناسی ارشد آموزش پزشکی |
| **نیمسال ارائه** | نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۵–۱۴۰۶ |
| **تعداد واحد** | ۲ واحد |
| **نوع واحد** | ۱ واحد نظری + ۱ واحد عملی |
| **نحوه ارائه** | حضوری |
| **محل/بستر ارائه** | مرکز توسعه آموزش پزشکی و بسترهای الکترونیکی دانشگاه حسب نیاز |

## ۲. مشخصات اساتید مسئول

| نام و نام خانوادگی | ایمیل |
|---|---|
| دکتر مهلا سلاجقه | mahla.salajegheh90@gmail.com |
| دکتر آزاده روح الامینی | a.rooholamini@gmail.com |

## ۳. توصیف درس

درس «طراحی آموزشی در علوم پزشکی» به بررسی مبانی، رویکردها، استراتژی‌ها، مراحل و مدل‌های طراحی آموزشی و کاربرد آنها در طراحی رخدادهای آموزشی در علوم پزشکی می‌پردازد. در این درس، دانشجویان ابتدا با مفهوم و مبانی طراحی آموزشی، دیدگاه‌های مختلف، استراتژی‌های طراحی آموزشی و مراحل استاندارد طراحی یک رخداد آموزشی آشنا می‌شوند. سپس با مدل‌ها و الگوهای منتخب طراحی آموزشی شامل ADDIE، ASSURE، Kellerو Merrill/Component Display Theory آشنا شده و کاربرد آنها را در موقعیت‌های آموزشی بررسی می‌کنند. با توجه به ماهیت عملی درس، دانشجویان ضمن یادگیری مباحث نظری، به‌صورت مرحله‌ای یک رخداد آموزشی را طراحی می‌کنند.

## ۴. اهداف آموزشی

هدف کلی

انتظار می‌رود دانشجو پس از پایان این درس بتواند ضمن آشنایی با اجزای طراحی آموزشی و مدل‌ها و الگوهای مختلف آن، یک رخداد یا برنامه آموزشی را به‌صورت نظام‌مند طراحی، ارائه، نقد و اصلاح کند.

اهداف اختصاصی

الف) حیطه شناختی

دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود:

۱. طراحی آموزشی را تعریف و مفهوم و اهمیت آن را در آموزش علوم پزشکی توضیح دهد.

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

۲. دیدگاه‌ها و رویکردهای مختلف در مورد طراحی آموزشی را توضیح دهد.
۳. تفاوت مفاهیم Training، Educationو Instructional Design را تبیین و مقایسه کند.
۴. مراحل اصلی طراحی آموزشی را توضیح دهد.
۵. انواع استراتژی‌های طراحی آموزشی را شناسایی کرده و برای هر یک مثال ارائه دهد.
۶. مراحل استاندارد طراحی یک رخداد آموزشی را توضیح دهد.
۷. مدل‌ها و رویکردهای ایجاد انگیزه در رخدادهای آموزشی را توضیح دهد.
۸. مراحل و مؤلفه‌های اصلی مدل ADDIE را توضیح دهد.
۹. مراحل و ویژگی‌های مدل ASSURE را شرح دهد.
۱۰. مبانی Component Display Theory (CDT)را توضیح دهد.
۱۱. ماتریس Merrill و ابعاد اصلی آن را تبیین کند.
۱۲. مدل‌هایADDIE ، ASSURE و Merrill را از نظر هدف، ساختار، کاربرد، نقاط قوت و محدودیت مقایسه کند.
۱۳. ارتباط میان تحلیل محتوا، عملکرد مورد انتظار و طراحی رخداد آموزشی را تحلیل کند.

ب) حیطه مهارتی

دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود:

۱. مراحل مدل ADDIE را برای یک موقعیت آموزشی به کار گیرد.
۲. یک موقعیت آموزشی را بر اساس مدل ASSURE تحلیل و طراحی کند.
۳. عناصر انگیزشی را در طراحی یک فعالیت یا رخداد آموزشی لحاظ کند.
۴. محتوای یک موضوع آموزشی را بر اساس اصول Merrill تحلیل کند.
۵. ماتریس Merrill را برای یک موضوع آموزشی تکمیل کند.
۶. بر اساس ماتریس تکمیل‌شده، اجزای یک رخداد آموزشی را تعیین کند.
۷. برای هر استراتژی طراحی آموزشی، متناسب با یک موقعیت آموزشی، مثال ارائه کند.
۸. یک رخداد آموزشی را بر اساس اصول طراحی آموزشی تدوین کند.
۹. مدل یا الگوی مناسب طراحی آموزشی را متناسب با ویژگی‌های یک موقعیت آموزشی انتخاب کند.
۱۰. طرح آموزشی خود را ارائه و از انتخاب‌های طراحی خود دفاع کند.
۱۱. طرح‌های آموزشی ارائه‌شده توسط سایر دانشجویان را بر اساس معیارهای مشخص نقد و بررسی کند.
۱۲. بر اساس بازخورد دریافت‌شده، طرح آموزشی خود را اصلاح و بازطراحی کند.

ج) حیطه نگرشی

دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود:

۱. اهمیت طراحی نظام‌مند آموزش را در ارتقای کیفیت آموزش علوم پزشکی درک کرده و نسبت به آن نگرش مثبت نشان دهد.
۲. در انتخاب مدل و استراتژی طراحی آموزشی، به ویژگی‌های موقعیت آموزشی و نیازهای فراگیران توجه کند.
۳. نسبت به مشارکت فعال در فعالیت‌های عملی و کارگاهی درس مسئولیت‌پذیری نشان دهد.
۴. در فعالیت‌های گروهی و بحث‌های کلاسی مشارکت فعال داشته باشد.
۵. در نقد و بررسی طرح‌های آموزشی سایر دانشجویان، بازخورد حرفه‌ای، مستدل و سازنده ارائه دهد.
۶. نسبت به دریافت بازخورد و اصلاح مستمر طرح آموزشی نگرش مثبت نشان دهد.

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

## ۵ .روش‌های یاددهی و یادگیری

با توجه به ماهیت نظری ـ عملی درس، از ترکیبی از روش‌های زیر استفاده خواهد شد:

- سخنرانی تعاملی
- پرسش و پاسخ
- بحث گروهی
- آموزش مبتنی بر مورد
- آموزش مبتنی بر حل مسئله
- تحلیل نمونه‌های واقعی آموزشی
- فعالیت‌های فردی و گروهی
- یادگیری همتایان و ارائه بازخورد

## ۶ .جدول زمان‌بندی و سرفصل جلسات

| جلسه | عنوان/سرفصل | مدرس | روش تدریس |
|---|---|---|---|
| ۱ | معارفه و مرور طرح دوره و مقدمه‌ای بر طراحی آموزشی | دکتر روح الامینی | سخنرانی تعاملی، پرسش و پاسخ، ارائه مورد، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، بحث در گروه های کوچک |
| ۲ | طراحی آموزشی و تفاوت آن با برنامه ریزی درسی | دکتر روح الامینی | سخنرانی تعاملی، پرسش و پاسخ، ارائه مورد، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، بحث در گروه های کوچک |
| ۳ | طیف مدل های طراحی آموزشی | دکتر روح الامینی | سخنرانی تعاملی، پرسش و پاسخ، ارائه مورد، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، بحث در گروه های کوچک |
| ۴ | از نیاز آموزشی تا طراحی رخداد آموزشی | دکتر روح الامینی | سخنرانی تعاملی، پرسش و پاسخ، ارائه مورد، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، بحث در گروه های کوچک |
| ۵ | استراتژی‌های طراحی آموزشی | دکتر روح الامینی | سخنرانی تعاملی، پرسش و پاسخ، ارائه مورد، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، بحث در گروه های کوچک |
| ۶ | مراحل استاندارد طراحی یک رخداد آموزشی | دکتر روح الامینی | سخنرانی تعاملی، پرسش و پاسخ، ارائه مورد، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، بحث در گروه های کوچک |
| ۷ | طراحی اهداف و همسوسازی اجزای آموزشی | دکتر روح الامینی | سخنرانی تعاملی، پرسش و پاسخ، ارائه مورد، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، بحث در گروه های کوچک |
| ۸ | ایجاد انگیزه در رخدادهای آموزشی | دکتر روح الامینی | سخنرانی تعاملی، پرسش و پاسخ، ارائه مورد، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، بحث در گروه های کوچک |
| ۹ | مدلADDIE | دکتر سلاجقه | سخنرانی تعاملی + تحلیل نمونه + تمرین |
| ۱۰ | مدلASSURE | دکتر سلاجقه | سخنرانی تعاملی + آموزش مبتنی بر مورد |
| ۱۱ | مدل Keller و الگویARCS | دکتر سلاجقه | سخنرانی تعاملی + تحلیل نمونه + تمرین |
| ۱۲ | مدل Merrill و Component Display Theory | دکتر سلاجقه | سخنرانی تعاملی + آموزش مبتنی بر مورد |

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

| | | | |
|---|---|---|---|
| ۱۳ | ماتریسMerrill | دکتر سلاجقه | آموزش گام‌به‌گام + حل مثال |
| ۱۴ | کارگاه تکمیل ماتریسMerrill | دکتر سلاجقه | کارگاه عملی + کار فردی/گروهی + بازخورد |
| ۱۵ | مقایسه مدل‌ها و الگوهای طراحی آموزشی | دکتر سلاجقه | آموزش مبتنی بر حل مسئله + بحث گروهی |
| ۱۶ | از ماتریس تا رخداد آموزشی | دکتر سلاجقه | سخنرانی تعاملی |
| ۱۷ | جمع‌بندی، ارائه و بازخورد پروژه‌های ارزشیابی | مدرسین درس | سخنرانی تعاملی |

## ۷ .تکالیف و پروژه‌های دانشجویان

تکالیف

۱. انجام تمرین‌های فردی و گروهی در کلاس
۲. تحلیل نمونه‌های طراحی آموزشی در موقعیت‌های علوم پزشکی
۳. انتخاب یک موضوع/موقعیت آموزشی مناسب برای پروژه عملی
۴. تحلیل محتوای موضوع انتخاب‌شده
۵. تعیین عملکرد مورد انتظار و تکمیل ماتریس Merrill
۶. انتخاب مدل یا الگوی مناسب طراحی آموزشی و توجیه انتخاب
۷. طراحی یک رخداد آموزشی بر اساس اصول آموخته‌شده
۸. تحویل گزارش/طرح نهایی فعالیت عملی

انتظارات از دانشجویان

- حضور منظم و مشارکت فعال در کلاس
- مطالعه منابع و آمادگی برای بحث‌های کلاسی
- مشارکت مؤثر در فعالیت‌های فردی و گروهی
- انجام به‌موقع تکالیف و تمرین‌های عملی
- مشارکت حرفه‌ای در نقد و بازخورد به طرح‌های سایر دانشجویان
- استفاده از شواهد و منابع علمی معتبر در طراحی
- پذیرش بازخورد و اصلاح طرح آموزشی
- رعایت اصول اخلاق علمی و حرفه‌ای در انجام فعالیت‌ها

| **انجام پروژه: بخش کار عملی (طراحی یک رخداد آموزشی مبتنی بر نیاز در علوم پزشکی)** | |
|---|---|
| **۱. شناسایی و تحلیل نیاز آموزشی (۲۰٪ پروژه)** | دکتر آزاده روح الامینی |
| **۲. تحلیل فراگیران و زمینه آموزشی (۱۰٪ پروژه)** | دکتر آزاده روح الامینی |
| **۳. انتخاب مدل طراحی آموزشی (۱۵٪ پروژه)** | دکتر آزاده روح الامینی |

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

| | |
|---|---|
| **۴. طراحی اهداف آموزشی (۱۵٪ پروژه)** | دکتر آزاده روح الامینی |
| **۵. انتخاب استراتژی و طراحی فعالیت‌های آموزشی (۲۰٪ پروژه)** | دکتر آزاده روح الامینی |
| **۶. همسوسازی اجزای رخداد آموزشی (۱۰٪ پروژه)** | دکتر آزاده روح الامینی |
| **۷. طراحی راهکارهای ایجاد انگیزه (۵٪ پروژه)** | دکتر آزاده روح الامینی |
| **۸. نقد و بازنگری طرح آموزشی (۵٪ پروژه)** | دکتر آزاده روح الامینی |

**عنوان پروژه:**

**«طراحی یک رخداد آموزشی مبتنی بر نیاز در علوم پزشکی»**

## شرح پروژه

دانشجویان موظف‌اند یک نیاز یا مسئله آموزشی واقعی در حوزه علوم پزشکی را شناسایی و تحلیل کرده و با انتخاب یک مدل مناسب طراحی آموزشی، یک رخداد آموزشی متناسب با نیاز شناسایی‌شده طراحی کنند. پروژه باید شامل تحلیل نیاز، تحلیل اولیه فراگیران و محیط، انتخاب مدل طراحی آموزشی، تدوین اهداف یادگیری، انتخاب راهبرد آموزشی و طراحی کلی رخداد آموزشی با تأکید بر ایجاد انگیزش و همسویی اجزای آموزشی باشد. دانشجویان در طول جلسات، مراحل مختلف پروژه را به‌صورت تدریجی تکمیل کرده و در پایان، طرح خود را ارائه و از آن دفاع خواهند کرد.

## اجزای پروژه

### ۱. شناسایی و تحلیل نیاز آموزشی (۲۰٪ پروژه)

- شناسایی یک مسئله یا نیاز آموزشی واقعی در حوزه علوم پزشکی
- توصیف وضعیت موجود و وضعیت مطلوب
- تعیین شکاف آموزشی
- تحلیل اولیه علل ایجاد مسئله
- تعیین و توجیه اولویت نیاز آموزشی

### ۲. تحلیل فراگیران و زمینه آموزشی (۱۰٪ پروژه)

- ·معرفی گروه هدف
- ·بررسی ویژگی‌های مهم فراگیران
- ·تعیین دانش، مهارت یا نگرش اولیه مورد نیاز
- ·بررسی شرایط و محدودیت‌های محیط آموزشی
- ·بیان تأثیر ویژگی‌های فراگیران و محیط بر طراحی آموزشی

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

### ۳. انتخاب مدل طراحی آموزشی (۱۵٪ پروژه)

- معرفی کوتاه ۲ مدل مناسب طراحی آموزشی
- مقایسه مدل‌ها از نظر مراحل، کاربرد و تناسب با مسئله
- انتخاب یک مدل مناسب برای پروژه
- ارائه منطق و استدلال انتخاب مدل
- ترسیم فرایند طراحی پروژه بر اساس مدل انتخاب‌شده

### ۴. طراحی اهداف آموزشی (۱۵٪ پروژه)

- تدوین اهداف آموزشی متناسب با نیاز شناسایی‌شده
- نگارش اهداف در حیطه‌های شناختی، نگرشی و مهارتی در صورت تناسب با موضوع
- استفاده از افعال رفتاری قابل مشاهده و اندازه‌گیری
- تعیین سطح اهداف شناختی بر اساس طبقه‌بندی بلوم
- ایجاد ارتباط منطقی میان نیاز آموزشی و اهداف تعیین‌شده

### ۵. انتخاب استراتژی و طراحی فعالیت‌های آموزشی (۲۰٪ پروژه)

- انتخاب راهبرد یا روش مناسب یاددهی ـ یادگیری
- توجیه انتخاب روش با توجه به اهداف، ویژگی فراگیران و زمینه آموزشی
- تعیین نقش مدرس و فراگیر
- طراحی فعالیت‌های یادگیری متناسب با اهداف
- توجه به یادگیری فعال و مشارکت فراگیران
- توضیح نحوه اجرای رخداد آموزشی

### ۶. همسوسازی اجزای رخداد آموزشی (۱۰٪ پروژه)

- ایجاد ارتباط و همسویی میان: نیاز آموزشی ← اهداف ← محتوا ← راهبرد آموزشی ← فعالیت فراگیر
- بررسی انسجام و منطق کلی طرح
- شناسایی موارد احتمالی عدم همسویی و اصلاح آنها

### ۷. طراحی راهکارهای ایجاد انگیزه (۵٪ پروژه)

- شناسایی عوامل مؤثر بر انگیزش در گروه هدف
- پیش‌بینی راهکارهایی برای جلب توجه فراگیران
- ایجاد ارتباط موضوع با نیازها و مسائل واقعی فراگیران
- پیش‌بینی راهکارهایی برای افزایش مشارکت و رضایت از یادگیری

کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.

### ۸. نقد و بازنگری طرح آموزشی (۵٪ پروژه)

- دریافت بازخورد از همکلاسی‌ها یا مدرس·
- شناسایی نقاط قوت و ضعف طرح·
- ارائه حداقل ۳ مورد اصلاحی·
- ارائه نسخه بازنگری‌شده طرح و توضیح تغییرات انجام‌شده·

## ۸ .نحوه ارزشیابی دانشجو

با توجه به ماهیت نظری–عملی درس، ارزشیابی به‌صورت تکوینی و تراکمی انجام خواهد شد.

| مؤلفه ارزشیابی | سهم |
|---|---|
| حضور، مشارکت در بحث‌ها و فعالیت‌های عملی و گروهی | ۱۵٪ |
| تمرین‌ها و تکالیف مرتبط با مباحث درس | ۱۵٪ |
| امتحان پایان ترم | ۷۰٪ |

## ۹ .منابع


- Adeoye MA, Wirawan KA, Pradnyani MS, Septiarini NI. Revolutionizing education: Unleashing the power of the ADDIE model for effective teaching and learning. JPI (Jurnal Pendidikan Indonesia). 2024 Apr 28;13(1):202-9.
- Bajracharya JR. Instructional design and models: ASSURE and Kemp. Journal of Education and Research. 2019 Dec 31;9(2):1-8.
- Keller JM. Motivational design for learning and performance: The ARCS model approach. Springer Science & Business Media; 2009 Nov 24.
- Merrill MD. A lesson based on the component display theory. InInstructional theories in action 2018 Oct 24 (pp. 201-244). Routledge.


کلیه حقوق متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است. هرگونه کپی یا بهره برداری منوط به اجازه این دانشگاه است.